

ОГЛЯД

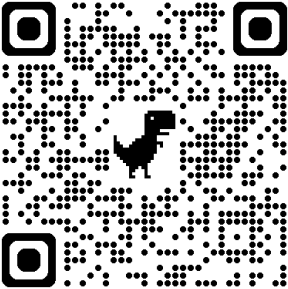
судової практики Верховного Суду

у сфері виконавчого провадження

(актуальна судова практика станом на 15.04.2026)

- ❖ **Щодо неможливості фінансування витрат виконавчого провадження за рахунок державного бюджету у разі відсутності у стягувача коштів на їх авансування**
- ❖ **Щодо відсутності у виконавця обов'язку здійснювати попереднє дослідження цільового призначення кожного банківського рахунку боржника до накладення арешту**
- ❖ **Щодо можливості накладення виконавцем арешту на банківські рахунки боржника, призначені для пенсій чи інших соціальних виплат**
- ❖ **Щодо наявності підстав для стягнення виконавчого збору у разі виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом**
- ❖ **Щодо наслідків складення та підписання акта про проведені електронні торги з приватним виконавцем у період зупинення його діяльності**

Щодо неможливості фінансування витрат виконавчого провадження за рахунок державного бюджету у разі відсутності у стягувача коштів на їх авансування

Реквізити рішення	Оцінка суду та висновок
Постанова КГС ВС № 915/2357/19 від 06.04.2026 року, з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням https://reyestr.court.gov.ua/Review/135479056 	Ч. 1 ст. 42 Закону №1404-VIII встановлює, що кошти виконавчого провадження складаються з: (1) виконавчого збору, стягнутого з боржника в порядку, встановленому ст. 27 цього Закону, або основної винагороди приватного виконавця; (2) авансового внеску стягувача; (3) стягнутих з боржника коштів на витрати виконавчого провадження. За ч.ч. 2 та 3 наведеної статті витрати органів державної виконавчої служби та приватного виконавця, пов'язані з організацією та проведенням виконавчих дій щодо забезпечення примусового виконання рішень, є витратами виконавчого провадження. Витрати виконавчого провадження органів державної виконавчої служби здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів виконавчого провадження, зазначених у п.п. 2 і 3 ч. 1 цієї статті. Розмір та види витрат виконавчого провадження встановлюються Міністерством юстиції України. Отже, наведена норма містить вичерпний перелік джерел надходження коштів виконавчого провадження, до яких належать: виконавчий збір або основна винагорода приватного виконавця, авансовий внесок стягувача та стягнуті з боржника кошти на витрати виконавчого провадження. Саме за рахунок

зазначених коштів забезпечуються фінансування витрат виконавця, пов'язаних із здійсненням заходів примусового виконання судових рішень.

Натомість за рахунок коштів Державного бюджету України здійснюються виключно витрати виконавчого провадження органів державної виконавчої служби, тобто ті витрати, які безпосередньо стосуються забезпечення функціонування цього державного органу, як структурної складової системи органів юстиції у складі Міністерства юстиції України (зокрема, на утримання апарату цього органу, закупівлю оргтехніки, витратних матеріалів, оренду приміщень, сплату комунальних послуг тощо).

Про це свідчить і щорічно затверджувана структура видатків Державного бюджету України на Міністерство юстиції України (КПКВК 3600000), визначена, наприклад, Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік». Відповідно до неї окрема бюджетна програма фінансування передбачена лише для здійснення платежів на виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України (КПКВК 3601170). Водночас аналогічна бюджетна програма фінансування виконання органами державної виконавчої служби рішень національних судів України зазначеним Законом не передбачена.

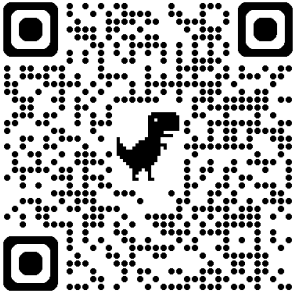
Відтак приписи ст. 43 Закону №1404-VIII встановлюють обов'язок стягувача з авансування додаткових витрат виконавчого провадження, які покриваються за рахунок коштів

виконавчого провадження з переліку джерел, наведених в ч.1 ст. 42 Закону №1404-VIII, щодо яких норми цього Закону не передбачають альтернативного фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України.

Конструкція альтернативного фінансування за рахунок коштів державного бюджету додаткових витрат державного виконавця у випадку, коли стягувач стверджує про відсутність у нього коштів на авансування таких витрат, прямо суперечить приписам п. 20 ч. 3 ст. 18, ст. 42, ч. 1 ст.43 Закону України «Про виконавче провадження».

Щодо відсутності у виконавця обов'язку здійснювати попереднє дослідження цільового призначення кожного банківського рахунку боржника до накладення арешту

Реквізити рішення	Оцінка суду та висновок
Постанова КГС ВС № 204/9551/18 від 19.01.2026 року, з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133448155 	26.03.2022 набрав чинності Закон України №2129-IX "Про внесення зміни до розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України «Про виконавче провадження», яким зазначений розділ Закону України «Про виконавче провадження» був доповнений, зокрема, пунктом 10-2. Підпунктом 3 пункту 10-2 розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження" встановлено, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24.02.2022 № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24.02.2022 № 2102-IX, припиняється звернення стягнення на пенсію, стипендію (крім рішень про стягнення аліментів, про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок кримінального правопорушення, та рішень, боржниками за якими є громадяни російської федерації). З огляду на наведені приписи розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження" Верховний Суд зазначає, що в період дії воєнного

стану з пенсійного/стипендійного рахунку боржника - громадянина України не можуть бути списані кошти, отримані боржником як пенсія/стипендія, при примусовому виконанні судових рішень, які не пов'язані зі стягнення аліментів, відшкодуванням шкоди заподіяної каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок кримінального правопорушення.

При цьому, Верховний Суд звертає увагу, що накладення арешту на кошти (майно) боржника є стадією виконавчого провадження - першим етапом звернення стягнення на майно боржника, питання про накладення якого виконавець вирішує під час відкриття виконавчого провадження. Проте, з урахуванням викладеного, ті застереження, що містилися в абзаці 9 пункту 10-2 розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження", не можна тлумачити у такий спосіб, що під час воєнного стану на території України припиняються усі виконавчі дії, оскільки це нівелюватиме принцип обов'язковості судових рішень, що набрали законної сили, та призначення інституту виконавчого провадження.

Такому тлумаченню відповідає зміст абзаців 7, 8 пункту 10-2 розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження", оскільки наведеними нормами права фактично передбачається можливість накладення арешту виконавцем на кошти боржника. Приписи, які б забороняли накладати арешт на грошові кошти (доходи) боржника, згаданий пункт не містить.

У випадках, коли рахунок боржника не має спеціального режиму використання та на нього зараховуються кошти з різним цільовим призначенням (не лише пенсійні/соціальні), банк може не мати інформації про характер таких надходжень і, відповідно, не знати, які саме кошти підлягають арешту, а які - ні. У такому разі арешт підлягає зняттю виконавцем на підставі поданих боржником документів із підтвердженням, що арештовані кошти є саме пенсійними коштами боржника (соціальними виплатами).

Суд зауважує, що зобов'язання виконавця зняти арешт на підставі повідомлення банку не виключає зняття такого арешту на підставі повідомлення боржника та за наслідками здійснення контролю за правильністю стягнення на підставі наданих звітів про стягнення, оскільки відповідно до підпункту 1 частини четвертої статті 59 Закону України "Про виконавче провадження" підставами для зняття виконавцем арешту з майна боржника або його частини є отримання ним документального підтвердження, що звернення стягнення на такі кошти боржника заборонено законом.

Для боржника надання вказаних підтверджуючих документів є процесуальною можливістю відновити свої права, порушені у зв'язку із накладенням незаконного арешту, а для виконавця зняття такого арешту є здійсненням повноважень для усунення спричинених негативних наслідків. Однак це не виключає зобов'язання банку при виконанні приписів державного та/або приватного виконавця окремо від боржника повідомити виконавця про неможливість накладення арешту на грошові

кошти боржника у зв'язку з заборорою, встановленою законом.

У разі, якщо банк не повідомив державного виконавця, що рахунок, на якому знаходяться кошти боржника, є рахунком зі спеціальним режимом використання, або боржник не довів належність арештованих коштів до пенсійних (або інших соціальних виплат), то дії державного виконавця щодо накладення арешту на кошти на цьому банківському рахунку та їх подальше списання не можна вважати протиправними.

Закон України "Про виконавче провадження" не покладає на виконавця обов'язку здійснювати попереднє дослідження цільового призначення кожного банківського рахунку боржника до накладення арешту. Частина третя статті 52 зазначеного Закону прямо покладає такий обов'язок на банк - саме він повинен перевірити, чи підпадає рахунок під спеціальний режим, і в разі виявлення цільового призначення, яке виключає арешт, зобов'язаний повідомити виконавця та повернути постанову без виконання.

Щодо можливості накладення виконавцем арешту на банківські рахунки боржника, призначені для пенсій чи інших соціальних виплат

Реквізити рішення	Оцінка суду та висновок
Постанова КГС ВС № 204/9551/18 від 19.01.2026 року, з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133448155 	Підпунктом 3 пункту 10-2 розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження" встановлено, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24.02.2022 № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24.02.2022 № 2102-IX, припиняється звернення стягнення на пенсію, стипендію (крім рішень про стягнення аліментів, про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок кримінального правопорушення, та рішень, боржниками за якими є громадяни російської федерації). З огляду на наведені приписи розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження" Верховний Суд зазначає, що в період дії воєнного стану з пенсійного/стипендійного рахунку боржника - громадянина України не можуть бути списані кошти, отримані боржником як пенсія/стипендія, при примусовому виконанні судових рішень, які не пов'язані зі стягнення

аліментів, відшкодуванням шкоди заподіяної каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок кримінального правопорушення.

При цьому, Верховний Суд звертає увагу, що накладення арешту на кошти (майно) боржника є стадією виконавчого провадження - першим етапом звернення стягнення на майно боржника, питання про накладення якого виконавець вирішує під час відкриття виконавчого провадження. Проте, з урахуванням викладеного, ті застереження, що містилися в абзаці 9 пункту 10-2 розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження", не можна тлумачити у такий спосіб, що під час воєнного стану на території України припиняються усі виконавчі дії, оскільки це нівелюватиме принцип обов'язковості судових рішень, що набрали законної сили, та призначення інституту виконавчого провадження.

Такому тлумаченню відповідає зміст абзаців 7, 8 пункту 10-2 розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про виконавче провадження", оскільки наведеними нормами права фактично передбачається можливість накладення арешту виконавцем на кошти боржника. Приписи, які б забороняли накладати арешт на грошові кошти (доходи) боржника, згаданий пункт не містить.

У випадках, коли рахунок боржника не має спеціального режиму використання та на нього зараховуються кошти з різним цільовим призначенням (не лише пенсійні/соціальні),

банк може не мати інформації про характер таких надходжень і, відповідно, не знати, які саме кошти підлягають арешту, а які - ні. У такому разі арешт підлягає зняттю виконавцем на підставі поданих боржником документів із підтвердженням, що арештовані кошти є саме пенсійними коштами боржника (соціальними виплатами).

Суд зауважує, що зобов'язання виконавця зняти арешт на підставі повідомлення банку не виключає зняття такого арешту на підставі повідомлення боржника та за наслідками здійснення контролю за правильністю стягнення на підставі наданих звітів про стягнення, оскільки відповідно до підпункту 1 частини четвертої статті 59 Закону України "Про виконавче провадження" підставами для зняття виконавцем арешту з майна боржника або його частини є отримання ним документального підтвердження, що звернення стягнення на такі кошти боржника заборонено законом.

Для боржника надання вказаних підтверджуючих документів є процесуальною можливістю відновити свої права, порушені у зв'язку із накладенням незаконного арешту, а для виконавця зняття такого арешту є здійсненням повноважень для усунення спричинених негативних наслідків. Однак це не виключає зобов'язання банку при виконанні приписів державного та/або приватного виконавця окремо від боржника повідомити виконавця про неможливість накладення арешту на грошові кошти боржника у зв'язку з заборонаю, встановленою законом.

У разі, якщо банк не повідомив державного виконавця, що рахунок, на якому знаходяться кошти боржника, є рахунком зі спеціальним режимом використання, або боржник не довів належність арештованих коштів до пенсійних (або інших соціальних виплат), то дії державного виконавця щодо накладення арешту на кошти на цьому банківському рахунку та їх подальше списання не можна вважати протиправними.

Сам факт накладення арешту на рахунок не є тотожним зверненню стягнення на кошти, що на ньому перебувають. Наявність арешту лише блокує розпорядження коштами, однак не передбачає автоматичного списання пенсій чи інших соціальних виплат, що охороняються законом. Відтак такий арешт може бути знятий після з'ясування спеціального правового режиму рахунку.

**Щодо наявності підстав для стягнення виконавчого збору у разі виконання в повному
обсязі рішення згідно з виконавчим документом**

Реквізити рішення	Оцінка суду та висновок
Постанова КАС ВС № 420/30264/23 від 15.12.2025 року, з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням: https://reyestr.court.gov.ua/Review/132668158 	Частиною сьомою статті 27 Закону України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII "Про виконавче провадження" (далі - Закон № 1404-VIII) визначено, що у разі закінчення виконавчого провадження у зв'язку із скасуванням рішення, що підлягало виконанню, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, виконавчий збір не стягується, а стягнутий виконавчий збір підлягає поверненню. Тобто, у разі закінчення виконавчого провадження на підставі пункту 5 частини першої статті 39 Закону № 1404-VIII (скасування або визнання нечинним рішення, на підставі якого виданий виконавчий документ, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню) виконавчий збір не підлягає стягненню, а стягнутий - повертається. Частиною третьою статті 40 Закону № 1404-VIII регламентовано, що у разі, зокрема, закінчення виконавчого провадження з підстави, передбаченої пунктом 9 (крім випадку, передбаченого частиною дев'ятою статті 27 цього Закону) частини першої статті 39 цього Закону, якщо виконавчий збір не стягнуто, державний виконавець не пізніше наступного робочого дня з дня закінчення виконавчого провадження вносить постанову про стягнення виконавчого збору, яку

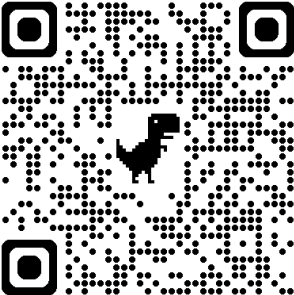
виконує в порядку, встановленому цим Законом.

Таким чином, у разі закінчення виконавчого провадження у зв'язку із фактичним виконанням в повному обсязі рішення згідно із виконавчим документом, виконавчий збір підлягає стягненню.

Верховний Суд погоджується із висновком суду апеляційної інстанції про безпідставність застосування до спірних правовідносин частини сьомої статті 27 Закону №1404-VIII, ураховуючи, що виконавче провадження закінчено на підставі пункту 9 частини першої статті 39 Закону №1404-VIII (виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом), а не у зв'язку із визнанням судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню (пункту 5 частини першої статті 39 Закону №1404-VIII). Тобто, наявні підстави для стягнення виконавчого збору і виконання спірної постанови.

Щодо наслідків складення та підписання акта про проведені електронні торги з приватним виконавцем у період зупинення його діяльності

Реквізити рішення	Оцінка суду та висновок
Постанова КЦС ВС № 359/4138/21 від 21.01.2026 року, з текстом постанови можна ознайомитися за посиланням https://reyestr.court.gov.ua/Review/133578809 	Основи організації та діяльності з примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями, їхні завдання та правовий статус визначає Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (далі - Закон № 1403-VIII). Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 42 Закону № 1403-VIII діяльність приватного виконавця зупиняється у разі застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення діяльності приватного виконавця - на строк, визначений у рішенні Дисциплінарної комісії про застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення. Згідно з ч.ч. 3, 4 ст. 42 Закону № 1403-VIII зупинення діяльності приватного виконавця за наявності підстав та в порядку, визначеному цією статтею, здійснюється шляхом видання наказу Міністерством юстиції України. З дня внесення інформації про зупинення діяльності приватного виконавця до Єдиного реєстру приватних виконавців України приватному виконавцю забороняється

	здійснювати діяльність приватного виконавця, крім дій, пов'язаних із передаванням виконавчих документів іншому приватному виконавцю або відповідному органу державної виконавчої служби. Ч. 5 ст. 42 Закону № 1403-VIII передбачено, що в разі зупинення діяльності приватного виконавця на підставі п.п. 1-4, 6 ч. 1 цієї статті приватний виконавець зобов'язаний вирішити питання про його заміщення іншим приватним виконавцем. Відповідно до положень ч. 3 ст. 12, ч. 1 ст. 81 ЦПК України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом. Згідно з ч. 1 ст. 89 ЦПК України суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів. Враховавши, що акт про проведені електронні торги складений та підписаний приватним виконавцем у період зупинення його діяльності, що свідчить про порушення вимог закону та недотримання Порядку реалізації арештованого майна при його складанні, суд дійшов до обґрунтованого висновку про наявність підстав для визнання торгів недійсними.
--	--

Аналітичний відділ